

litickej teórii princípátu, C. Mosséovej z Paríža o definícii občana v Aristotelovej Politike, A. Leskyho z Viedne o Protagorovi a štáte, J. Jandu z Prahy o postavení jednotlivca v Epikurovej etike. Aj k druhej téme bolo prednesených niekoľko pozoruhodných referátov, z ktorých spomeniem aspoň referáty M. I. Finleyho z Cambridge o antickom a modernom utopizme, prof. J. Otáhalovej-Popelovej z Prahy o antike pri vzniku modernej iracionálnej antropológie, J. Cetla z Brna o českom pozitivizme a antickej tradícii. Pokiaľ ide o tretiu tému, prevažná časť referátov bola zameraná na Aristotela a súčasnú filozofiu. Tak W. Petri z Mníchova predniesol referát o Aristotelovej a Kantovej estetike vo svetle klasických indických teórií. G. Bartoš z Brna hovoril o Aristotelovom dedičstve v Heglovej filozofii. O Aristotelovi a Marxovi hovorila zase pani Welskopfová z Berlína. Problémy mladosti a staroby v Aristotelovej etike boli obsahom referátu O. Gigona, kým K. Berkia z Prahy hovoril o Aristotelovi a modernej metodológii. Niektoré ďalšie referáty prekračovali však základnú tematiku. Tak D. Machovec z Prahy sa zaoberal významom princípu dialektiky vývoja pojmu pre štúdium starovekej filozofie. Prof. K. Janáček z Prahy sa zase dotkol niektorých problémov gréckeho skepticizmu u Sexta Empirika. O antickom atomizme v dejinách slovenskej filozofie referoval T. Münz, vedecký pracovník SAV. Odpadol Patočkov referát na tému *Aristoteles a 17. storočie v otázke chápania pohybu*.

V sekcii literatúry sa zase vychádzalo z dvoch tém: *Spoločenské ideály v antickej dráme. Ludské tradície antickej kultúry v divadle a pôsobenie antických estetických teórií na literatúru neskorších období*.

Sekcia výtvarného umenia sa zamerala iba na jednu tému, a to na *Pôsobenie antických estetických teórií na výtvarné umenie neskorších období*.

V rámci konferencie sa konalo tiež sympóziu na tému *Antika v počiatkoch novodobej vedy*, ďalej kolokvium o mykénológii a konečne školské kolokvium o úlohách a cieľoch antickej kultúry v dnešnej školskej výučbe (osobitne o vyučovaní latinčiny a čiastočne aj gréčtiny na stredných školách).

Všetky na konferencii prednesené referáty v jednotlivých vedeckých sekciách vydá v osobitnom zborníku nakladateľstvo ČSAV ešte v tomto kalendárnom roku.

Súčasne s touto medzinárodnou konferenciou bola v Brnenskom dome umenia otvorená výstava antických materiálnych pamiatok nájdených alebo nachádzajúcich sa na území ČSSR zároveň s výstavou našej vedeckej knižnej produkcie, českej i slovenskej, v rokoch 1945—1965.

Július Špaňár

KONFERENCIA O IMPERIALIZME A SVETONÁZORE V NDR

Pod názvom Imperializmus a svetónázor sa uskutočnila v dňoch 31. 3.—2. 4. t. r. v Halle vedecká konferencia, usporiadaním ktorej oslávili ideologickí pracovníci Nemeckej demokratickej republiky dvadsaťročie založenia Jednotnej socialistickej strany Nemecka.

V otváracom prejave ocenil kandidát predsedníctva ÚV SED Sindermann význam, ktorý mala táto udalosť pre vytvorenie prvého socialistického štátu v nemeckých dejinách a pre rozvoj novej demokratickej a socialistickej nemeckej kultúry. Rozobral niektoré aktuálne otázky tohto jej rozvoja a osobitne vyzdvihol úlohu, ktorú v ňom zohrala ideológia a filozofia ako jej svetónázorový základ.

Myšlienku politickej zodpovednosti filozofie rozvinul ďalej v hlavnom referáte konferencie prof. Dieter Bergner. Hlavnú pozornosť venoval priamej konfrontácii marxistického svetonázoru s posledným politickým a ideologickým vývinom v Nemeckej spolkovej republike a najmä s jeho najnovším produktom — koncepciou „formovanej spoločnosti“. Politické heslo vyslovené Ludwigom Erhardom prvý raz na 13. sjazde CDU rozrástlo sa za rok svojej existencie v celú obsiahlu doktrínu, pokúšajúcu sa o teoretické vyjadrenie vývinových tendencií západonemeckého kapitalizmu a o vytvorenie ideologickej platformy pre kontrolu týchto tendencií monopolistickými kruhmi. Prijatím tejto doktríny za oficiálne programové východisko priznala vládnúca strana Nemeckej spolkovej republiky rozchod s terajším neoliberalizmom ako zastaralým a nevyhovujúcim a zvolila konzervatívnu alternatívu, zlučujúcu v sebe prvky teórií industriálnej spoločnosti, klerikálnych teórií stavovského štátu, politického decisionizmu a existencializmu. Ako súhrn politických cieľov a praktík má doktrína prispieť k urychleniu prechodu od „triednej spoločnosti“ cez „pluralistickú spoločnosť“ k „formovanej spoločnosti“, v ktorej sa má údajne zavŕšiť vývin Západného Nemecka k spoločnosti všeobecného blahobytu a triedneho mieru. V skutočnosti však ide o také „formovanie“ spoločnosti, ktoré má štrukturálnymi politickými zmenami a ďalekosiahlym obmedzením demokratických slobôd umožniť vládnúcej špičke ešte rozsiahlejšie tlmenie triednych protikladov a ešte efektívnejšie presadzovanie svojich vlastných záujmov, ako to bolo doteraz.

V diskusii sa kriticky osvetlili najrôznejšie varianty ideologickej obhajoby štátno-monopolistického kapitalizmu, a to najmä najproduktívnejšie z nich — jednotlivé teórie industriálnej spoločnosti. Československí filozofi, v mene ktorých v diskusii vystúpil prof. Hanzel, poukazovali na naliehavosť intenzívneho štúdia vývinových procesov, prebiehajúcich v súčasnej kapitalistickej spoločnosti, predovšetkým zákonitostí, požiadaviek i dôsledkov vedecko-technickej revolúcie, ktorým nastavuje buržoázy industrializmus krivé zrkadlo. Takéto štúdium by malo porovnávať tieto procesy s analogickými procesmi v socialistických krajinách a využívať ho k odhaleniu skutočného zmyslu týchto procesov, skresľovaného buržoáznym industrializmom v prospech monopolistickej buržoázie. Odmietnutie industrializmu v jeho straníckych záveroch a nárokoch na to, aby bol uznaný za postideologickú formu nadstraníckeho myslenia v žiadnom prípade však nemôže znamenať, že by bolo možné pristupovať k nemu len ako k ideologickému sublimátu len s čisto propagandistickým poslaním.

Ako hocijaká iná ideológia, usiluje sa aj industrializmus o čo najlepšie a najvšestrannejšie poznávanie nových spoločenských javov, aby mohol v nových podmienkach čo najúspešnejšie hájiť záujmy svojho triedneho nositeľa. Treba otvorene priznať, že sa jej to aj darí, pravda, spôsobom daným ohraničenosťou a reakčnosťou buržoázných záujmov.

Priebeh konferencie nastolil veľmi naliehavo nielen otázky ideologického boja Západu a Východu, ale aj otázky ich vzájomnej ideologickej komunikácie ako predpokladu tohto boja. V prospech takejto komunikácie, bez ktorej sa ideologický boj mení z prostriedku duchovného pokroku na retardujúci faktor politického napätia, sa vyslovil aj prezident Heglovej spoločnosti prof. Bayer z Mníchova v jednom z najpodnetnejších diskusných príspevkov. Konferencia priniesla osožnú výmenu názorov a svojimi výsledkami potvrdila, že marxistická filozofia nachádza práve v najužšom kontakte so skutočnosťou najvýznamnejší zdroj svojho myšlienkového rozvoja.

Juraj Suchý